

legintenzívebb részét kutattuk. Településszerkezeti következtetéseket nem lehetett levonni, azonban világos, hogy többrétegű, több periódusú településről van szó. Többségében középkori/késő középkori leletanyag került elő, de néhány objektum Árpád-kori kerámiát tartalmazott. A kerámia zöme, főként a felszínen gyűjthető anyag, a 14–15. századra keltezhető.

MIKLÓSITY SZŐKE MIHÁLY

100. Dabas, Templomdomb, Fertályos-földek

(Pest megye) Kő

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2007. november 27. és december 21. között végzett megelőző régészeti feltárást a lelőhelyen (Hrsz.: 2362/6, 8). Ugyanitt július 13–31. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat próbafeltárást folytatott. Akkor 66 objektumot dokumentáltak, a sorszámozást mi 67-től folytattuk. Év végéig mintegy 320 régészeti objektumot tártunk fel. Ezek legnagyobb része változó mélységű, kerek, méhkas alakú gödör volt. Többnek az oldalát és alját agyaggal kitapasztották. Betöltésük szinte kivétel nélkül erősen hamus, többrétegű, mesterséges volt. Gyakoriak voltak bennük a fémléletek (sarló, kulcsok, szögek, övcsatok zablá, patkó), csonteszközök (csontkorcsolyák, festett, faragott csontlapok) és kőeszközök (fenő-, őrlőkövek). A lakóobjektumok csoportokban helyezkedtek el, földfelszín alá mélyedő alapterületük 3–4×8–10 m. A keményre döngölt, taposott, vastag, sárga agyagpadlón égett gerendanyomokat, ép edényeket (fazekat, szilkét, palackot), a hamus betöltésben háztartási kellékeket (késeket, kanalat, orsógombot) és mezőgazdasági vaszközöket (sarlót), bronzvereteket találtunk. A hamus betöltésű objektumok, az in situ megfigyelt leletek és a gazdag fémanyag alapján feltételezhetjük, hogy a település tűzvészben pusztult el. A kerámiaanyag alapján az általunk vizsgált településrészletet a 13–14. századra keltezhetjük. Kézikorongolt és gyorskorongolt edényeket egyaránt találtunk. A korai időszakra a kettős tagolású peremek és a bekarcolt csigavonalas díszítés jellemző, míg a későbbire a galléros és lekerekített peremtípus, hornyolt díszítéssel. A négyzetes alaprajzú, ácsolt szerkezetű, 5 m-es mélységig kibontott kútból és a házakból nagy mennyiségű asztali kerámia (pohár, szilke, festett kancsó, palack) származott. Szórványként került elő egy 14. század végi velencei aranydukát.

Munkatársak: Farkas Zoltán, Szeredi Anna régészek; Susits Diana régészhallgató; Liebhaber Réka, Márkus Balázs, Szabó Zsanett, Szécsényi Zoltán, Szrnka Attila régésztechnikusok.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

101. Dalmand határa

(Tolna megye) Ó, Ró, Kő

2007. január 13-án célzott terepbejárást végeztünk a település több pontján.

Felsőleperd-puszta: Ismét bejártuk a lelőhelyet, sikerült pontosítanunk a faluhely kiterjedését a szántásban. Középkori cserepeket a légi felvételen jelentkező foltok környékén gyűjtöttünk, az erdősávtól (és a templomtól) D-re. A lelőhelyen egy kőbaltatöredéket és egy magkövet is találtunk, amely a közeli őskori lelőhelyről kerülhetett ide.

Kőkúti-major: Egy Wosinsky Mór által Dalmand határában említett középkori templomot kerestünk, ahol Fröhlich Róbert a 19. sz. végén ásást is végzett (bizonyosan római korinak tartva az épületet), amelynek során „2 bronzfigurát s egy feliratos harangdarabot talált”. Az egykori Kőkúti-major helye Dalmand szélétől ÉK-re kb. 0,5 km-re található, a közelében eredő Túri-víz É-i partján. A major helyétől DNy-ra, a patak D-i felén fekvő, ÉNy felé benyúló földnyelv közepén, nagy területen szétszántva, közepes sűrűségben apróra tört vegyes téglá- és kötörmelék található. A téglák között sok volt a római téglatöredék, amelyek vélhetőleg a közeli Iovia épületeiből kerültek ide (egyetlen szürke római cserép is előkerült). A falu neve bizonytalan.

Petőfi u.: Bertók Gábor 2000-ben légi fotón jelentkező objektumok terepen történő ellenőrzése során késő középkori cserepek mellett kő- és téglatöredékeket talált Dalmand belterületének DNy-i sarkában; az enyhén kimagasló, 20×10 m-es, intenzívebb részt elpusztult templomnak tartotta.¹⁵ Újra azonosítottuk az épületet: a Petőfi utca végétől D-re kb. 100 m-re, az É-D irányú villanyoszlopsortól Ny-ra kb. 20 m-re igen intenzíven főleg kő- és kevesebb téglatörmelék jelentkezett a szántásban, meszes habarcsdarabok kíséretében. A villanyoszlop tövében rengeteg, a szántásból kihordott, főleg római eredetű építőanyagot találtunk, köztük pl. 3 téglasor-szélességű faltömböt is. Ezek – a környék középkori templomhelyeihez hasonlóan – valószínűleg Iovia területéről kerültek ide. A lelőhely középkori falunévvél való azonosítása nem megoldott.

Munkatárs: Szabó Máté (PTE).

K. NÉMETH ANDRÁS

102. Dávod, Bocskai út vége

(Bács-Kiskun megye) B, Sza

2007 novemberében a Baja–Hercegszántó 51. sz. út rehabilitációjához készített örökségvédelmi hatástanulmány részeként régészeti terepbejárást végeztem az útfejlesztés egyes szakaszain. Ennek során tudtam megfigyeléseket tenni a lelőhelyen. A 2005-ben célzott régészeti terepbejárást során előkerült – részben a 3. sz. lelőhellyel összefüggő – lelőhely az 51. sz. közlekedési út bal oldalán található. A felszín kint jártunkkor szántott volt, jó látási viszonyokat nyújtott. A területen mintegy 250–300 m-es sávban szétszóródva jelentős mennyiségű

¹⁵ Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2000. Budapest, 2003. 123–124.